

Asia: VN/26873/2024

Lausuntopyyntö: Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta annetun direktiivin (NKV-direktiivi) täytäntöönpano; työryhmän mietintö

Direktiivin suhde nykytilaan

Mitä huomioita teillä on kansallisen nykytilan ja direktiivin suhteen arvioinnista? Pyydämme arviossanne keskittymään siihen, mitä direktiivi näkemyksenne mukaan edellyttää vähimmäistasolla.

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Keskeiset ehdotukset

Mikä on näkemyksenne esityksen keskeisistä ehdotuksista ja suhteesta direktiivin edellyttämään vähimmäistasoon? Pyydämme kommentoimaan jokaista kohtaa erikseen kunkin otsikon alle.

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Asianomistajan suojelun tarpeen arviointia koskeva ehdotus

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Rikoslain muuttamista koskeva ehdotus

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Ehdotus erityisen suojelun tarpeessa olevan asianomistajan kuulustelua koskevien säännösten laajentamisesta koskemaan seksuaalirikoksen tai lähisuhdeväkivallan asianomistajan lasta tai asianomistajan kanssa samassa kotitaloudessa asuvaa hänestä riippuvaisessa asemassa olevaa henkilöä, joka on muodollisesti rikosprosessissa todistajan asemassa

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Ehdotus asianomistajan yhteystietojen välittämistä tukipalveluihin koskevan säännöksen laajentamisesta koskemaan erityisen suojelun tarpeessa olevaa seksuaalirikoksen tai lähisuhdeväkivallan asianomistajaa

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Ehdotus yhdenvertaisuusvaltuutetun tehtävästä jatkossa seurata ja arvioida Istanbulin sopimuksen ohella NKV-direktiivin tarkoittamia toimintapolitiikkoja ja toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on ehkäistä ja torjua direktiivin soveltamisalaan kuuluvan väkivallan kaikkia muotoja

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Seri-tukikeskuksia koskeva ehdotus

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Seri-tukikeskuksiin liittyvä muutosehdotus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Vaikutukset

Millaisia taloudellisia vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Millaisia vaikutuksia viranomaisten toimintaan arvioitte esityksellä olevan?

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Millaisia muita yhteiskunnallisia vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan?

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Millaisia muita vaikutuksia arvioitte esityksellä olevan? (Esimerkiksi ihmisryhmiin kohdistuvat vaikutukset)

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Vaihtoehtoiset ratkaisut

Onko jokin muu tapa, jolla direktiivin edellyttämät vähimmäisvelvoitteet voitaisiin toteuttaa?

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Miten kommentoitte mietinnön näkemyksiä, jotka koskevat suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä (mietinnön jakso 11)?

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Muut havaintonne ja kommenttinne esitysluonnoksesta

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Muut havaintonne ja kommenttinne direktiivin vähimmäisvelvoitteita pidemmälle menevistä (kansallisista) tarpeista naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumiseksi?

Voitte lausua tämän väliotsikon aiheesta alla.

Katso "lausunnonantajan lausunto" kohtaa.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Asianajajat kiittää mahdollisuudesta lausua naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjumisesta annetun direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta työryhmämietinnöstä.

Yhtenä Suomen Asianajajien sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla sekä aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Suomen Asianajajien oikeuspoliittisen työn lähtökohta on oikeusvaltion turvaaminen. Lausunnoissaan Suomen Asianajajat pyrkii painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen, oikeusturvaan sekä oikeuden saavutettavuuteen, perus- ja ihmisoikeuksien sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseen liittyviä näkökulmia. Pyydettyä lausuntona Suomen Asianajajat esittää seuraavaa.

LAUSUNTO

Suomen Asianajajat pitää direktiivissä asetettuja tavoitteita tärkeinä. Naisiin kohdistuvan väkivallan ja lähisuhdeväkivallan torjunnassa Suomi on usein ryhtynyt tarvittaviin toimenpiteisiin vasta kansainvälisen paineen alla. Myös NKV-direktiivin täytäntöönpanoa koskevasta työryhmämietinnöstä on nähtävissä, että direktiivi pyritään saattamaan voimaan mahdollisimman vähäisin lainsäädäntömuutoksin.

Lähisuhdeväkivaltailmiön laajuus Suomessa on pääosin tunnistettu ja tunnustettu. Tästäkin näkökulmasta on tärkeää, että direktiivin tavoitteet saavutetaan myös tosiasiallisesti. Suomen Asianajajat kehottaa kiinnittämään jatkovalmistelussa huomiota ainakin alla esitettyihin seikkoihin.

Raskauttavat seikat, art. 11

NKV-direktiivin artikla 11 sisältää luettelon olosuhteista, joita tulisi voida huomioida kansallisen lainsäädännön puitteissa. Osa olosuhteista vastaa RL 6:5 §:n koventamisperusteita. Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan kannalta keskeiset olosuhteet – kohta b) rikos on kohdistettu henkilöön, joka on haavoittuvassa asemassa; c) rikos on kohdistettu lapseen; d) rikos on tehty lapsen läsnä ollessa; k) rikos on kohdistettu entiseen tai nykyiseen puolisoon tai kumppaniin; l)

rikoksen on tehnyt perheenjäsen tai uhrin kanssa asuva henkilö – eivät kuitenkin sisälly koventamisperusteisiin. Ottaen huomioon direktiivin tavoitteet, tulisi näiden seikkojen lisäämistä koventamisperusteisiin harkita uudelleen.

NKV-direktiivin täytäntöönpanoa tarkastellut työryhmä on osana tehtäviään arvioinut myös tarvetta erillisen lapsirauharikoksen säätämiseksi. Tarvetta erilliselle säännökselle ei nähty olevan. Myös tästä näkökulmasta mahdollisten uusien koventamisperusteiden sisällyttämistä rikoslakiin on arvioitava erityisen huolellisesti. Suomen Asianajajat korostaa, että 11 artiklan tavoitteet ovat keskeisessä asemassa lasten suojelun vahvistamisessa ja ylipäättään direktiivin tavoitteiden toteuttamisessa.

Riskinarviointi, art. 16

Kuten mietinnössäkkin todetaan, naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja perheväkivaltaan liittyvää riskinarviointia ei toteuteta Suomessa yhdenmukaisesti siten, että käytössä olisi valtakunnallinen kyseiseen tarkoitukseen luotu menetelmä. Moniammatillinen-MARAK-menettely on menetelmänä hyvä. Se ei kuitenkaan perustu lainsäädäntöön, eikä näin ollen ole käytössä koko maassa, mikä on ongelmallista paitsi uhrien oikeusturvan myös yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Niin GREVIO, apulaisoikeuskansleri kuin THL:kin ovat tuoneet esille tarpeen kehittää riskinarviointia ja sen lainsäädännöllistä perustaa. Myös mietinnössä todetaan, että tarvetta laajemmalle moniammatillista riskinarviointia koskevalle sääntelylle tulisi selvittää tarkemmin. Edellä lausutuista näkökulmista huolimatta työryhmä katsoo, että jatkoselvittäminen perustuu kansallisen tarpeeseen, eikä NKV-direktiivin täytäntöönpanoon.

Suomen Asianajajat pitää tärkeänä, että osana jatkovalmistelua arvioidaan vielä tarkemmin, turvaavatko nykyiset menettelyt ja käytännöt uhrien yhdenvertaisen suojan koko maassa direktiivin edellyttämällä tavalla.

Koski Ida
Suomen Asianajajaliitto